

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

III/2-CJ1/1.19/Šv

Kosmas (1045 – 1125)

Otázky k diskusi na úvod...

1. V jakém období vzniká středověká literatura?
2. Jak rozumíte pojmu christianizace?
3. Zmiňte se o nejdůležitějších rysech evropské středověké literatury.
4. Objasněte pojmy, pokuste se demonstrovat pojmy na příkladech:
  - národní literatura
  - duchovní a světská literatura
  - hrdinská píseň, rytířský epos, dvorská (kurtoazní) lyrika
5. Které umělecké slohy krystalizují ve středověku v architektuře a ve výtvarném umění? Prohlédněte si následující obrázky – uhodnete, co je na nich? Dovedli byste uvést jiné příklady staveb?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

(www.wikipedia.cz)

Řešení:

Katedrála Notre Dame v Remeši ve Francii (vlevo).
Bazilika svatého Marka v Benátkách (vpravo nahoře).
Winchesterská katedrála v Anglii (vpravo dole).

Literárněhistorický kontext

Zopakujte si základní informace o středověké literatuře na území Čech:

Středověká literatura na území Čech

60. léta 9. století – poslední čtvrtina 13. století

Toto období zahrnuje z historického hlediska raný středověk a přechod k rozvinutější etapě. **Raně středověký stát**, který se na našem území vytváří (nejprve na **Velké Moravě**, později v **přemyslovských Čechách**), postupně **potlačuje přežívající pohanství** (tento proces je ukončen asi v 11. století).

Ve vnější politice usiluje o svou samostatnost. **Pozice Přemyslovců se upevňuje**, jsou uznáváni jako panovnický rod. Jejich nejednotnost však umožňuje německým panovníkům zasahovat do českých poměrů nejen

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

diplomaticky, ale i vojensky. Situaci podstatně mění až vláda Přemysla Otakara I. (1197-1230).

V architektuře a výtvarném umění se uplatňuje **románský styl**. Jeho projevem jsou ve stavitelství např. bazilika svatého Jiří v areálu Pražského hradu a rotunda svaté Kateřiny ve Znojmě (viz obrázky níže).

Měli jste již někdy možnost navštívit tyto stavitelské památky?

Bazilika svatého Jiří se nachází v areálu Pražského hradu.

Byla založena roku 920 jako druhý křesťanský kostel v tehdejší oblasti Prahy. Roku 973 byl knížetem Boleslavem II. založen ženský klášter řádu benediktinů a kostel se stal jeho součástí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Národní kulturní památka **Rotunda svaté Kateřiny** stojí v areálu přemyslovského hradu ve Znojmě. Je jednou z mnoha rotund postavených v raném středověku na území Moravy a Čech, od ostatních se liší zachovanými románskými nástěnnými malbami z roku 1134.

(www.wikipedia.cz)

Literatura tohoto období se obvykle dělí podle jejího jazyka do tří etap:

- **staroslověnská** tvorba (9. století)
- existence **staroslověnské** a **latinské** literatury vedle sebe (10. -11. století)
- vítězství **latinského** písemnictví a vznik prvních **česky** psaných textů (12. století – 1275)

Soustředíme se nyní na třetí etapu středověké literatury na území Čech a Moravy.

Vítězství latinského písemnictví a vznik prvních česky psaných textů (12. století – 1275)

Přečtěte si základní informace a запиšte si stručné výpisky do sešitu.

V tomto období i nadále **vytváří a přijímá literaturu duchovenstvo** a rozvíjí se **latinsky psaná tvorba**. Převažují v ní stále texty receptivní povahy, vývojově novým žánrem je **dějepisectví** (historiografie) a **liturgické drama**.

Historickým dílem výrazné úrovně se stala **Kronika česká** (Chronica Bohemorum, poč. 12. století), jejíž autor je Kosmas.

(Literatura I, Výklad, Scientia 2003)

Kosmas (1045 – 1125)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

(www.wikipedia.cz)

Kosmas, kanovník a děkan svatovítské kapituly, je **jedním z mála autorů středověké literatury, jehož jméno známe**, a dokonce víme i něco o jeho životě. **Studoval na vyšší škole v Lutychu** (v dnešní Belgii, tehdejším významném centru Římské německé říše), poté **působil v diplomatických službách**. Ačkoli se oženil, byl **vysvěcen na kněze** (tehdy ještě kněží nemuseli dodržovat celibát), a to poměrně pozdě (až v 54 letech). Církevní úřad Kosmovi umožnil proniknout do středu dění a **pracovat s historickým pramenným materiálem**. Svou kroniku jako celek sepsal až v posledních šesti letech života.

(Literatura I, Výklad, Scientia 2003)

Kronika česká (Chronica Bohemorum, poč. 12. století)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dílo nejen **historické** (naučné), ale i **umělecké**

V této kronice je vyjádřena:

- **první koncepce národních dějin** (vznik národních dějin byl ve středověké literatuře spojován s biblickým motivem rozchodu lidí po zmatení jazyků)
- **první dílo kronikářského typu** (od dob pohanských do roku 1125)

Kosmovy prameny:

- nejstarší příběhy z doby pohanské (z bájných vypravování starců)
- vyprávění pamětníků (pravdivé)
- vlastní Kosmovy zážitky a zkušenosti
- Bible, antická literatura

Výňatky z díla (v překladu Karla Hrdiny)

Přečtěte si následující ukázky a odpovězte na otázky následující bezprostředně za textem:

(1. kapitola, kniha první)

Po vylití potopy a po změtení lidí, kteří se zlým úmyslem stavěli věž, pokolení lidské, skládající se tehdy asi z dvaasedmdesáti mužů, bylo za takovou nedovolenou a nerozvážnou opovážlivost rozptýleno božskou mstou v tolik různých jazykových rodů, kolik bylo hlav mužských. (...).

- *Jakou událostí byly zahajovány středověké kroniky? Svůj závěr konfrontujte s biblí, kniha Genesis.*

(4. kapitola)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a) Z nichž nejstarší se jmenovala Kazi, jež **Medeji z Kolchidy** nic nezdala v znalosti bylin u věšteb ani **Asklepiovi** v lékařském umění, poněvadž často způsobila, že se sudičky vzdaly své práce, konce nemající,
a přiměla kouzlem i osud, by její vůlí se řídil.

Proto i obyvatelé naší země, když se něco ztratí a vzdávají se naděje, že by to mohli zase dostat, mají o ní pořekadlo: „To nedovede ani Kazi navrátiti.“ (...).

Pozn.

Medea z Kolchidy – kolchidská princezna, v řeckém bájesloví proslulá kouzelnice
Asklepios – u Řeků bůh lékařství

- Charakterizujte **Kazi**.
- *Bible je v Kosmově kronice – stejně jako u dalších staročeských děl – jedním ze základních zdrojů vypravování. Určete po přečtení charakteristiky Kazi **další Kosmův pramen**.*
- *V textu jsme narazili na dva ze znaků Kosmova vypravěčství – využití **příslaví a pořekadel**; prokládání prozaického textu verši (viz kurzíva). Vysvětlete toto pořekadlo.*

b) *Ctihodná byla i Tetka, co do věku byla však druhá,
žena to jemného citu, a bez muže svobodně žila.*

Ta vystavěla a svým jménem nazvala hrad Tetín, polohou velmi pevný, na vrcholu strmé skály, u řeky Mže. A navedla hloupý a nerozumný lid, aby se klanil vílám, jež vládnou horami, lesy a stromy, a ctil je; zavedla též celou pověrečnou nauku a učila modloslužebným řádům; a tak dosud mnozí vesničané jsou jako pohané: jeden ctí prameny aneb ohně.(...).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pozn. **žena to jemného citu** – podle Horatiových Satir I 4,8

- *Vysvětlete úvodní verš vyznačený kurzívou. Charakterizujte **Tetu**.*
- *Kosmova kronika je psána tendenčně, podobně jako jiná staročeská historická díla. **Jaká tendence je vyjádřena v příběhu o Tetce** (a později i v příběhu o Břetislavovi)?*

c) Třetí, věkem nejmladší, ale moudrostí nejstarší, se nazývala Libuše; a poněvadž lidu pravdivě předpovídala mnoho budoucích věcí, celý ten kmen sešel se po smrti jejího otce k obecné radě a ustanovil ji sobě za soudce.

Toho času vznikl mezi dvěma obyvateli, kteří vynikali bohatstvím i rodem a byli jaksi správci nad lidem, nemalý spor o mez soudních polí. I pustili se do takové hádky mezi sebou, že jeden druhému vjel nehty do hustých vousů a tupíce se hanebně nevybíravými nadávkami a luskáním pod nosem, hřmotně vejdou do dvora, s velikým hlukem předstoupí před svou paní a snažně žádají, aby spornou věc mezi nimi rozhodla po právu a spravedlnosti. (...)

Na to paní, svou pohanu tajíc a bolest v srdci ženským studem zastírajíc, usmála se a pravila: „Tak jest, jak díš; žena jsem, jako žena žiji; ale snad proto si myslíte, že málo mám rozumu, že vás nesoudím **metlou železnou**, a poněvadž žijete bez bázně, právem mne nedbáte. Neboť kde je bázeň, tam je i kázeň. Jděte nyní domů, a koho vy si zítra vyvolíte za pána, toho si já vezmu za manžela.“ (...).

Pozn. **metlou železnou** – bible, Žalm 2,9

- *Charakterizujte **Libuši**.*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Kosmovo vypravěčství obsahuje také **dynamické popisy, přímou řeč, tzv. plastický detail** (připomínající filmový záběr). Doložte tyto znaky na ukázce o Libušině soudu.*
- *Čím Kosmas dosahuje **dynamiky popisů**?*
- *Jak chápete **přísloví** vyznačené podtržením?*

(6. kapitola)

Zatím byli určeni poslové, aby tomu muži přednesli vzkaz své paní i lidu. Když paní viděla, že jaksi, neznající cesty, váhají, pravila: „Co váháte? Jděte bez starosti, sledujte mého koně, on vás povede pravou cestou a dovede zase zpět, neboť tu cestu nejednou šlapal.“

Lichá šíří se pověst a zároveň mínění křivé,
že paní sama vždy za nočního kuropění tu bájnou cestu na koni tam konávala a před kuropěním se vracívala; tomu však
„ať Žid Apella věří.“

Pozn.

ať Žid Apella věří - podle Horatiových Satir I, 5,100; ve významu „ať tomu věří nějaký lehkověrný Žid“; zřejmě i narážka na Kosmova současníka Jakuba Apellu, úředníka, kterého Kosmas nazývá ve své kronice ďáblovým synem

- *Kosmas vkládá do svého vypravování **i humor, nadhled a ironii**. Pokuste se vysvětlit text vyznačený podtržením.*

e) A jako mají sedláci ve zvyku, že jim nestačí jednou říci, plnou hubou opakují:

„Zdráv bud', kníže, bud' zdráv, tys oslavy nad jiné

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

*hoden, vypráhni od pluhu voly, změň roucho a na
Koně vsedni!“ Přitom mu ukáží roucho i na hřebce,
který vtom zaržál.*

"Paní naše Libuše i všechen lid vzkazuje, abys brzy přišel a přijal panství, jež je tobě i tvým potomkům souzeno. Vše, co máme, i my sami jsme v tvých rukou; tebe za knížete, tebe za soudce, tebe za správce, tebe za obránce, tebe jediného sobě volíme za pána." Při té řeči se ten muž moudrý, jako by předvídal budoucnost, zastavil, otku, kterou držel v ruce, vetkl země, a pustiv voly, zvolal: "Jděte, odkud jste přišli!" Ti, ještě než to dořekl, z očí zmizeli a nikdy více se neobjevili. Ale líska, kterou do země vetkl, vyrazila tři velké ratolesti, a to, což jest podivnější, i s listím a ořechy. A muži vidouce, co se tu děje, stáli zaraženi. On je vlídně jako hostitel pozval k snídani, vyňal z lýkové mošny plesnivý chléb a kus sýra, mošnu položil na trávnick místo stolu, na to režný ubrus a tak dále. Zatímco svačili a vodu ze džbánu pili, dvě ratolesti neb odnože uschly a opadly, ale třetí velmi rostla do výše i šíře. To naplnilo hosty ještě větším podivem a bází. A on dí: „Co se divíte? Vězte, že se z našeho rodu mnoho pánů zrodí, ale jeden pokaždé bude panovati. Ale kdyby vaše paní nebyla s tou věcí tak spěchala, nýbrž na krátký čas byla vyčkávala běhu osudů, že by nebyla pro mne tak brzy poslala, měla by vaše země tolik pánů, kolik by příroda vydala na svět knížecích synů." (...)

- Charakterizujte *postavu Přemysla*.

(9. kapitola)

f) V době těchto prvních počátků práv jednoho dne řečená paní, jsouc věštným duchem nadšená, před svým mužem Přemyslem a v přítomnosti starších lidu takto věštila:

*„Vidím veliký hrad, jehož sláva nebes se dotkne,
ve hvozdě leží místo – je vzdáleno ode vsi této
na třicet honů a mez mu určují vltavské vlny.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Toto místo na severní straně pevně chrání hlubokým údolím potok Brusnice, na jižním však boku široká hora velmi skalnatá, jež slove Petřín, převyšuje okolí. Hora toho místa se zkrucuje na způsob delfína, mořského vepře, směrem až k řečené řece. Až tam přijdete, naleznete člověka, an uprostřed lesa teše práh domu. A protože se u nízkého prahu i velcí pánové sklánějí, podle této příhody hrad, jež vystavíte, nazvete Prahou.“ (...).

- *V souvislosti s ukázkou o Libušině věštbě popište, podle čeho bylo nazvané naše hlavní město Praha.*
- *Vezmeme-li v úvahu Kosmovy prameny (nejstarší příběhy z doby pohanské, bájně vypravování starců), zopakujte si, co je základem pověsti? Jak daleko mají k historickému jádru skutečnosti?*

(36. kapitola)

Knížeti Oldřichovi se z řádného manželství pro neplodnost choti nenarodil žádný potomek, avšak z jakési ženy jménem Božena, jež byla Křesinova, měl syna neobyčejně sličného, jemuž dal jméno Břetislav. Jednoho dne totiž, vraceje se skrze selskou ves z lovu, uviděl řečenou ženu, jak pere roucha u studánky, a prohlédnuv si ji od hlavy až k patě, vpil do hrudi nesmírný žár lásky. Bylať svým vzhledem vynikající, bělejší než sníh, jemnější než labuť, lesklejší než stará slonová kost, krásnější než safír.

- *Povšimněte si, jaký je Kosmův popis Boženy. Jeho vyjádření se budou asi zdát dnešnímu čtenáři poněkud směšná, přitom je Kosmas zamýšlel vážně (Zobrazení i pojetí krásy podléhá změnám. Autor ostatně vycházel, jak už víme, také z obraznosti bible.)*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

(40. kapitola)

Tedy Břetislav, z jinochů nejkrásnější a hrdina nejjudatnější, slyše z mnohých vyprávění o neobyčejné kráse, ušlechtilosti a urozeném původu řečené dívky, nedovedl ovládnouti svého ducha a jal se v srdci přemýšleti, má-li se pokusiti unést ji mocí, či se o ni řádně ucházeti. Ale rozhodl se raději mužně jednati, nežli schýliti k pokorné prosbě šíje. Neboť uvažoval o vrozené Němcům pýše, a jak vždy s nadutou domýšlivostí shlížejí na Slovaný a na jejich jazyk. (...).

Musí mu ustoupiti ithacký hrdina, že chytrým důvtipem vypátral syna Thetidina, ani se nesmí chlubití pastýř z Iliá, že Tyndarovnu unesl z Amykel, protože náš mladý Břetislav oba dva předčí srdnatostí i nesmírnou odvážností. Neboť jako když vlk obchází ovčín, hledaje, kudy by do něho vrazil, aby uloupil bělouňkou ovečku, tak i hrdina Břetislav, když dostali dovolení v klášteře přenocovati, obhlíží jej pronikavým zrakem a bystrým duchem; (...). Unesena byla panna Jitka od narození Páně 1021.

- *Charakterizujte knížete Břetislava. K jakým antickým hrdinům je přirovnáván?*
- *Jaký postoj zaujímá Kosmas vůči Němcům?*

(59. kapitola, kniha třetí)

Pamatuji se, že jsem řekl v úvodu první knihy, že tato kronika byla vydána **za časů knížete Vladislava a biskupa Heřmana**. Ti byli již z tohoto slzavého údolí osudem přeneseni v kraj bohdá blaženosti, ale dějinné látky zbývá ještě hojnost. A proto, sličná rádkyně má, dej nyní, Múzo, mi radu, mám-li tu zaraziti kotvu u břehu, či ač dosud burácejí větry, mám rozestříti plachty k plavbě na širé moře. Vždyť ty, jež nikdy nestárneš, neustáváš mne, starce, pokoušeti k jinošským studiím, ač dobře víš, že ve mně je jako v každém starci dětinská mysl a slabý duch. **Kéž by mně, již osmdesátiletému, Bůh vrátit chtěl má minulé léta**, v nichž sis dosti nahrála se mnou kdysi **v Lutychu pod mistrem**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Frankem na trávnících a lukách **gramatiky** i **dialektiky**! Ty, nadmíru líbezná jinochům a milá, vždy cudná, ale nikdy nezestárlá, proč na mne starce znova dorážíš? Proč otupělou mysl podněcuješ? (...)

Pozn.

za časů knížete Vladislava a biskupa Heřmana – Vladislav I. vládl v letech 1109-1117 a 1120-1122, Heřman byl pražským biskupem v období 1099/1100-1122

Kěž by mně, ..., Bůh vrátit chtěl má minulé léta, - Vergilius, Aeneis VIII, 560

v Lutychu pod mistrem Frankem – belgické město Lutych, tehdy významné centrum franské říše, kde Kosmas získal vyšší vzdělání, mistr Franco, působící tam v letech 1047-1083, byl především proslulým matematikem své doby

gramatika – ve středověku studium latiny a latinská četba

dialektika – tedy především nauka o správném myšlení

- *Kosmas uváděl jednotlivé knihy své kroniky **předmluvami**. Tato ukázka bývá někdy chápána jako úvod k poslední, čtvrté knize. Ke komu se v něm autor poeticky obrací? Jak byste význam metaforického celku, který je v ukázce vyznačen podtržením, vysvětlili?*
- ***Co z Kosmova mládí** se v této ukázce odráží?*

Ó **sofismatiko** trková, mužům logiky sama sebou žádoucí, nám však již ze zkušenosti známá, nechej starců, hoň se za jinochy sobě podobnými, bystře nadanými a v uměních všeho umění důvtipnými, kteří nakrmivše se nedávno při velikém stole paní filozofie rozkošnými jídly a vyčerpavše poklady celých Frank, vracejí se jako noví filozofové!

Na takové učence čeká slovná ctnost **knížete Soběslava**, na učence, kteří by dovedli podivuhodné jeho skutky zlatým rydlem podivuhodně ozlatiti.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Těmto i já stařec vše, co neobratně blábolím, odevzdávám s prosbou, aby to bezvadně vypilovali. S dovolením jejich i všech toho čtoucích budiž mi dovoleno z mnohých

tohoto knížete činů se něčeho dotknouti písmem.

A kdo mě, starce, haníš, když sám jsi moudrý, poklad své učenosti vynes na světlo a tento můj neumělý spis pokládej za pouhou látku.

Pozn.

sofismatika – disciplína středověké logiky

knížete Soběslava – Soběslav I. vládl v letech 1125-1140

- *Kosmovo hodnocení vlastního díla nemůžeme chápat doslova. Jakýsi druh omluvy za nedostatky byl součástí tehdejších pravidel tvorby. Jeho kronika však byla ve skutečnosti vynikajícím dílem, které sloužilo až do 16. století jako rozhodující historický pramen. Jako umělecké dílo je stále podnětná.*
- *V souvislosti se zmínkou o knížeti Soběslavovi si shrňte, kolik českých knížat za Kosmova života vládlo?*
- *Pokuste se definovat literární žánr **kronika**. Poté si zaznamenejte odbornou definici tohoto pojmu:*

KRONIKA:

- Označení se ve starší literatuře používalo jak pro historická, tak i zábavná a umělecká vůbec. Jedno dílo mohlo přitom plnit i několik funkcí současně. Texty, které měly primární funkci historickou, dobové poetiky dělily na historii a kroniku. Rozdíl spočíval především ve stylu. Historie byla psána stylem vyšším (zdobnějším, obraznějším). Pro kroniku byl typický styl nižší (srozumitelnější) a chronologické řazení událostí. **Kosmovo dílo vykazuje jak kompozici kroniky, tak stylové znaky historie.**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrňte si nyní veškeré charakteristické znaky Kosmova vypravěčského umění a zapište si je do sešitu:

- živé vypravování
- próza prokládána verši (obrazná pojmenování)
- podrobné charakteristiky postav
- detailní popisy
- dialogy, přímá řeč
- citáty z antické literatury
- humorné, vtipné pasáže (historiky)
- pořekadla, přísloví, přirovnání

Jaká antická díla jsou v Kosmově kronice citována?

Podání historie národa ale tendenční:

- straní katolické církvi
- straní silným panovníkům (Břetislav I., II.)
- jakožto příslušník latinské liturgie téměř nezmiňuje staroslověnskou vzdělanost
- vlastenecké dílo
- protiněmecká tendence
- oslava křesťanství (proti pohanská tendence)

Kosmovi pokračovatelé

Mnich sázavský (12. století)

- doplnil Kosmovu kroniku pasáží o staroslověnskou vzdělanost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

tzv. Kanovník Vyšehradský (12. století)

- český anonymní kronikář